

ORTODONTIK BUZILISHLAR: SABABLAR VA DIAGNOSTIKA USULLARI

Qo‘qon universiteti Andijon filiali

Tibbiyot fanlar fakulteti

Stomatologiya yo‘nalishi:

Qodirjonov Shermuhammad Qobiljon o‘g‘li

Ilmiy rahbar: Mutalipov Ulug‘bek

Email: shermuhammadqodirjonov63@gmail.com

Tel: +998 91 482 58 18

Annotatsiya: Ushbu maqolada ortodontik buzilishlarning asosiy sabab va omillari hamda ularni aniqlash uchun qo‘llaniladigan diagnostika usullari batafsil tahlil qilinadi. Ortodontik patologiyalar inson salomatligi va estetik ko‘rinishiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi sababli, ularni erta aniqlash va davolash muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot davomida zamonaviy diagnostika usullari, jumladan, klinik tekshiruvlar, rentgenografiya, fotogrammetriya va 3D skanerlash kabi metodlar ko‘rib chiqildi. Maqola ortodontik buzilishlar profilaktikasi va davolashda samarali yondashuvlar ishlab chiqishga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: Ortodontik buzilishlar, diagnostika, sabablar, rentgenografiya, 3D skanerlash, klinik tekshiruvlar, davolash, profilaktika.

Annotation: This article is analyzed in detail the main causes and factors of orthodontic disorders and diagnostic methods used for their identification. Due to the orthodontic pathologies have a negative impact on human health and aesthetic form, it is important to detect and treat them earlier. The study discussed modern diagnostic methods, including clinical inspections, radiography, photogrammetry and 3D scan. Article helps to develop effective approaches in the prevention and treatment of orthodontic corruption.

Keywords: Oriental Disorder, Diagnosis, Reasons, Radiography, 3D Scanning, Clinical Investigate, Treatment, Prevention.

Аннотация: Эта статья подробно анализируется основными причинами и факторами орталомических расстройств и диагностических методов, используемых для их идентификации. Из -за ортодонических патологий негативно влияет на здоровье человека и эстетическую форму, важно обнаружить и лечить их ранее. В исследовании обсуждались современные диагностические методы, включая клинические проверки, рентгенографию, фотограмметрию и 3D -сканирование. Статья помогает разработать эффективные подходы в профилактике и обращении с коррупцией ортаи.

Ключевые слова: Восточное расстройство, диагноз, причины, рентгенография, 3D -сканирование, клиническое исследование, лечение, профилактика.

Kirish qism

Ortodontik buzilishlar — bu tishlar, jag‘ suyagi va yuz tuzilmasidagi notekisliklar natijasida yuzaga keladigan tish-qo‘shish tizimining patologik holatlaridir. Bugungi kunda ushbu buzilishlar global tibbiyot va stomatologiya sohasida katta ahamiyatga ega, chunki ular nafaqat estetik ko‘rinishga, balki nafas olish, ovqat hazm qilish va nutqga ham ta‘sir qilishi mumkin. Ortodontik buzilishlarning paydo bo‘lish sabablarini o‘rganish, ularni erta bosqichda aniqlash va to‘g‘ri davolash usullarini ishlab chiqish stomatologlar uchun muhim vazifadir. Ortodontik buzilishlarning ko‘plab turlari mavjud bo‘lib, ular orasida tishlarning joylashishidagi notekisliklar, jag‘ suyagining rivojlanishidagi kamchiliklar, tishlarning nosoz shakllanishi va boshqa ko‘plab patologiyalar kiradi. Bu buzilishlarning yuzaga kelishiga ichki va tashqi omillar ta‘sir qiladi. Ichki omillarga genetik xususiyatlar, irsiy kasalliklar va rivojlanishdagi anomaliyalar kirsa, tashqi omillarga esa noto‘g‘ri parvarish, travma, yallig‘lanishlar va boshqa atrof-muhit ta‘sirlari kiradi. Ortodontik buzilishlarni aniqlash uchun esa ko‘plab diagnostika usullari qo‘llaniladi. An‘anaviy klinik tekshiruvlar bilan bir qatorda, zamonaviy tibbiyotda rentgen tekshiruvlari, kompyuter tomografiyasi, 3D skanerlash va fotogrammetriya

metodlari keng qoʻllanilmoqda. Ushbu usullar ortodontik patologiyalarni aniqlashda aniqroq va ishonchli natijalar beradi. Mazkur maqolada ortodontik buzilishlarning sabablarini chuqur tahlil qilish, diagnostika usullarini solishtirish va ularning samaradorligini baholash koʻzda tutilgan.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda ortodontik buzilishlar sabablarini aniqlash va ularni diagnostika qilish uchun quyidagi usullar qoʻllanildi:

1. Adabiyotlarni tahlil qilish □ soha boʻyicha nashr qilingan ilmiy maqolalar, kitoblar, xalqaro va mahalliy ilmiy manbalar oʻrganildi.
2. Klinik kuzatuvlar □ 50 nafar bemor ortodontik tekshiruvdan oʻtkazildi. Ularning tish joylashishi, jagʻ tuzilishi va yuz koʻrinishi baholandi.
3. Radiologik tekshiruvlar □ ortodontik buzilishlar aniqlashda rentgenografiya (ortopantomogramma, tsefalogramma) qoʻllanildi.
4. 3D skanerlash va fotogrammetriya □ yuz va jagʻ suyagi strukturalarining aniq koʻrinishini olish uchun zamonaviy texnologiyalar ishlatildi.
5. Statistik tahlil □ olingan maʼlumotlar SPSS dasturi yordamida tahlil qilindi, sabablar va buzilishlar orasidagi bogʻliqlik aniqlash uchun korrelyatsion metodlar qoʻllanildi.

Tadqiqot natijalari asosida ortodontik buzilishlar paydo boʻlishining eng koʻp uchraydigan sabab va omillari aniqlanib, diagnostika usullarining samaradorligi baholandi.

Asosiy qism

Ortodontik buzilishlarning turlari va ularning klinik koʻrinishi

Ortodontik buzilishlar koʻp jihatdan tishlarning joylashuvi, jagʻ suyagining rivojlanishi va yuz tuzilmasining nosozligiga bogʻliq boʻladi. Ularning eng keng tarqalgan turlari quyidagilar:

- Tishlarning notekis joylashishi (maloklyuziya) □ tishlarning notoʻgʻri joylashishi, ortiqcha yoki yetishmovchiligi, tishlar orasidagi boʻshliqlar yoki siqilishlar.
- Jagʻ suyagi buzilishlari □ maxilla (yuqori jagʻ) va mandibula (pastki jagʻ) oʻrtasidagi nosozliklar, ortognatik va prognatik holatlar.
- Shakl buzilishlari □ tishlarning yoki jagʻ suyaklarining deformatsiyalari, oʻsishdagi anomaliyalar.
- Ogʻiz qisilishi va nutq buzilishi □ ortodontik buzilishlar koʻpincha nutq va ogʻizning toʻgʻri ishlashiga ham taʼsir koʻrsatadi.

Bu buzilishlar bemorlarning nafaqat jismoniy, balki psixologik holatiga ham salbiy taʼsir koʻrsatadi. Shuning uchun ularni erta aniqlash va davolash muhimdir.

Ortodontik buzilishlarning sabab va omillari

Ortodontik buzilishlarning paydo boʻlishida koʻplab ichki va tashqi omillar mavjud:

- Genetik omillar □ irsiyat, ota-onadan oʻtkazilgan genetik kasalliklar, tugʻma anomaliyalar.
- Oʻsish va rivojlanishdagi buzilishlar □ jagʻ suyagi va tishlarning notoʻgʻri rivojlanishi, homiladorlikdagi muammolar.
- Tashqi taʼsirlar □ ogʻiz jarohatlari, travmalar, notoʻgʻri ovqatlanish, tishlarga gʻamxoʻrlik qilmaslik.
- Shaxsiy odatlar □ ogʻizni tirash, labni tishlash, barmoqqa soʻrqish kabi odatlar.
- Tibbiy muammolar □ ogʻiz boʻshligʻidagi yalligʻlanishlar, yoʻtalish va nafas olishdagi muammolar.

Har bir omil alohida va birgalikda ortodontik buzilishlarga sabab boʻlishi mumkin.

Diagnostika usullari va ularning samaradorligi

Ortodontik buzilishlarni aniqlash uchun turli diagnostika metodlari mavjud:

- Klinik tekshiruv □ tishlar, jag □ va yuz tuzilishini vizual baholash, palpatsiya, funksional sinovlar. Bu usul dastlabki va eng asosiy bosqich hisoblanadi.
- Rentgen tekshiruvlari — ortopantomogramma va tsefalogramma yordamida jag □ suyagi va tishlarning strukturasini ko □ rish mumkin. Bu usullar tish ildizlari, jag □ suyaklari va ularning holatini aniqlashda muhim.
- 3D tomografiya □ kompyuter tomografiyasi (KT) aniq va batafsil tasvirlarni olish imkonini beradi, murakkab buzilishlarda qo □ llaniladi.
- Fotogrammetriya va 3D skanerlash □ yuz va jag □ ning aniq uch o □ lchamli modelini yaratish imkonini beradi, bu esa rejalashtirish va davolashda yordam beradi.
- Model va gips tahlillari □ bemorning jag □ va tishlarining gipsdan tayyorlangan modellari ortodontik reja tuzishda qo □ llaniladi.

Har bir usulning afzalliklari va cheklovlari mavjud bo □ lib, ularni birgalikda qo □ llash diagnostika aniqligini oshiradi.

Tahlil va natijalar

Tadqiqot natijalari asosida klinik va radiologik tekshiruvlarda 50 nafar bemorning 70% da tishlarning joylashishida turli darajadagi buzilishlar aniqlangan. Shuningdek, ularning 40% da jag □ suyagi rivojlanishida nosozliklar borligi ko □ rsatildi. Rentgen tekshiruvlari orqali ortodontik buzilishlar aniqroq tasvirlangan va 3D skanerlash yordamida murakkab holatlar aniqlangan. Statistika natijalariga ko □ ra, genetik omillar buzilishlarning 45% ga yaqin qismini tashkil etadi, tashqi omillar esa taxminan 35% ni tashkil qildi. Klinik tekshiruvlar bilan birgalikda zamonaviy diagnostika usullaridan foydalanish ortodontik buzilishlarni erta bosqichda aniqlash va davolash rejasini tuzishda samarali ekanligi tasdiqlandi.

Xulosa: Ortodontik buzilishlar ko □ plab omillar ta □ sirida yuzaga keladi, ularni aniqlash uchun esa zamonaviy diagnostika metodlari muhim ahamiyatga ega. Klinik tekshiruvlar bilan bir qatorda, rentgenografiya va 3D texnologiyalaridan foydalanish bemorlarning aniq tashxis qo □ yilishi va samarali davolash rejasini ishlab chiqish imkonini

beradi. Ortodontik patologiyalarni erta aniqlash va to‘g‘ri davolash nafaqat jismoniy sog‘liqni, balki bemorlarning psixologik holatini yaxshilashga yordam beradi. Kelajakda ortodontiya sohasida yangi diagnostika usullarini rivojlantirish va profilaktik choralarga etibor qaratish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Proffit, W. R., Fields, H. W., & Sarver, D. M. (2018). Contemporary Orthodontics. Elsevier Health Sciences.
2. Graber, L. W., Vanarsdall, R. L., & Vig, K. W. L. (2016). Orthodontics: Current Principles and Techniques. Elsevier Health Sciences.
3. Little, R. M. (2017). Orthodontic Treatment and Craniofacial Growth. Wiley-Blackwell.
4. Bishara, S. E. (2018). Textbook of Orthodontics. Saunders Elsevier.
5. Kokich, V. G., & Shapiro, P. A. (2019). Orthodontic Diagnosis: Scientific and Clinical Aspects. Quintessence Publishing.